

TIESAS SPRIEDUMS (ceturtā palāta)

2009. gada 4. jūnijā *

Lieta C-243/08

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši EKL 234. pantam, ko *Budaörsi Városi Bíróság* (Ungārija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2008. gada 22. maijā un kas Tiesā reģistrēts 2008. gada 2. jūnijā, tiesvedībā

Pannon GSM Zrt.

pret

Erzsébet Sustikné Győrfi.

TIESA (ceturtā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs K. Lēnartss [*K. Lenaerts*], tiesneši T. fon Danvics [*T. von Danwitz*], R. Silva de Lapuerta [*R. Silva de Lapuerta*] (referente), E. Juhāss [*E. Juhász*] un J. Malenovskis [*J. Malenovský*],

* Tiesvedības valoda — ungāru.

ģenerālvokāte V. Trstenjaka [V. Trstenjak],
sekretārs B. Fileps [B. Fülöp], administrators,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2009. gada 2. aprīļa tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

- *Pannon GSM Zrt. vārdā* — J. Vitāri [J. Vitári], Č. Petija [C. Petia] un B. Biro [B. Bíró], *ügyvédek*,
- Ungārijas valdības vārdā — J. Fazekaša [J. Fazekas], R. Šomšiča [R. Somssich], K. Borveļģi [K. Borvölgyi] un M. Fehērs [M. Fehér], pārstāvji,
- Čehijas valdības vārdā — M. Smoleks [M. Smolek], pārstāvis,
- Spānijas valdības vārdā — H. Lopess-Medels Baskoness [J. López-Medel Bascones], pārstāvis,
- Francijas valdības vārdā — B. Kabuā [B. Cabouat] un R. Lūsli-Suransa [R. Loosli-Surrans], pārstāvji,

- Austrijas valdības vārdā — K. Pezendorfere [*C. Pesendorfer*] un A. Håble [*A. Hable*], pārstāves,
- Apvienotās Karalistes vārdā — S. Osovskis [*S. Ossowski*], pārstāvis, kam palīdz T. de la Mare [*T. de la Mare*], *barrister*,
- Eiropas Kopienų Komisijas vārdā — V. Vilss [*W. Wils*] un B. Simons [*B. Simon*], pārstāvji,

ņemot vērā pēc ģenerālvokātes uzklauššanas pieņemto lēmumu izskatīt lietu bez ģenerālvokātes secinājumiem,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- ¹ Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par Padomes 1993. gada 5. aprīļa Direktīvas 93/13/EEK par negodīgiem noteikumiem patērētāju līgumos (OV L 95, 29. lpp.; turpmāk tekstā — “Direktīva”) interpretāciju.
- ² Šis lūgums radās prāvā starp uzņēmumu *Pannon GSM Zrt.* (turpmāk tekstā — “*Pannon*”) un Sustikni Ģērfi [*Sustikné Győrfi*] par telefona abonēšanas līgumu, kas noslēgts starp šīm divām minētajām personām, izpildi.

Atbilstošās tiesību normas

Kopienų tiesiskais regulējums

3 Saskaņā ar Direktīvas 1. panta 1. punktu šīs direktīvas mērķis ir saskaņot dalībvalstu normatīvus un administratīvus aktus, kas attiecas uz negodīgiem noteikumiem līgumos, ko slēdz starp pārdevēju vai piegādātāju un patērētāju.

4 Direktīvas 3. pantā ir noteikts:

“1. Līguma noteikumu, par kuru nebija atsevišķas apspriešanās, uzskata par negodīgu, ja, pretēji prasībai pēc godprātības [labticībai], tas rada ievērojamu nelīdzsvarotību pušu tiesībās un pienākumos, kas izriet no līguma, un tas notiek par sliktu patērētājam.

2. Noteikumu vienmēr uzskata par tādu, par kuru nebija atsevišķas apspriešanās, ja tas sastādīts jau iepriekš un patērētājam tādēļ nav bijusi iespēja iespaidot tā saturu, jo īpaši saistībā ar iepriekš noformulētiem standartlīgumiem.

[..]

3. Pielikumā atrodas indikatīvs un nepilnīgs tādu noteikumu saraksts, ko var uzskatīt par negodīgiem.”

5 Šī pielikuma 1. punkta q) apakšpunkts attiecas uz noteikumiem, kuru mērķis vai sekas ir šādas:

“izslēgt vai kavēt patērētāja tiesības celt prasību tiesā vai izmantot jebkākus citus tiesiskās aizsardzības līdzekļus [..].”

6 Direktīvas 4. panta 1. punktā ir paredzēts:

“Neskarot 7. pantu, līguma noteikuma negodīgumu novērtē, ņemot vērā preču vai pakalpojumu raksturu, attiecībā uz ko līgums noslēgts, un atsaucoties uz visiem apstākļiem līguma slēgšanas brīdī, kas ar to bijuši saistīti, kā arī visiem pārējiem līguma noteikumiem vai citu līgumu, no kā tas ir atkarīgs.”

7 Atbilstoši Direktīvas 6. panta 1. punktam:

“Dalībvalstis nosaka, ka negodīgi noteikumi, kas izmantoti pārdevēja vai piegādātāja ar patērētāju noslēgtā līgumā, atbilstoši savas valsts tiesību aktiem nav saistoši patērētājam un, ka līgums pie tādiem pašiem noteikumiem turpina pusēm būt saistošs, ja tas var pastāvēt bez negodīgajiem noteikumiem.”

8 Direktīvas 7. panta 1. un 2. punktā ir noteikts:

“1. Dalībvalstis nodrošina, ka patērētāju un konkurentu interesēs pastāv adekvāti un efektīvi līdzekļi, lai novērstu negodīgu noteikumu ilgstošu izmantošanu pārdevēju vai piegādātāju ar patērētājiem noslēgtos līgumos.

2. Šā panta 1. punktā minētie līdzekļi ietver noteikumus, saskaņā ar kuriem personas vai iestādes, kurām atbilstoši valsts tiesībām ir likumīgas intereses patērētāju aizsardzībā, var saskaņā ar attiecīgās valsts tiesību aktiem iesniegt prasību tiesā vai kompetentās pārvaldes iestādēs, lai panāktu lēmumu par to, vai līguma noteikumi, kas sastādīti vispārējai izmantošanai, ir negodīgi, un lai minētās personas vai iestādes varētu piemērot atbilstošus un efektīvus līdzekļus šo noteikumu ilgstošas izmantošanas novēršanai.”

Valsts tiesiskais regulējums

9 Faktu norises laikā bija piemērojamas Civill kodeksa normas, tā redakcijā, kas izriet no 1997. gada Likuma Nr. CXLIX (*Magyar Közlöny* 1997/115; turpmāk tekstā — “Civill kodekss”), un Valdības dekrēts Nr. 18/1999 par noteikumiem, kurus var uzskatīt par negodīgiem līgumos, kas noslēgti ar patērētājiem (*Magyar Közlöny* 1998/8), tā redakcijā, kas bija spēkā pamata prāvas faktu norises laikā.

10 Saskaņā ar Civill kodeksa 209. panta 1. punktu viena puse var apstrīdēt jebkuru Vispārējo līguma noteikumu, kuru tā uzskata par negodīgu. Saskaņā ar minētā likuma 209.B panta

4. punktu īpašās tiesību normās tiks noteikts, kādi noteikumi patērētāju līgumos tiks uzskatīti par negodīgiem. Saskaņā ar Civilt kodeksa 235. panta 1. punktu likumīgas apstrīdēšanas rezultātā attiecīgais līgums nav spēkā sākot no tā noslēgšanas brīža. Atbilstoši Civilt kodeksa 236. panta 1. punktam par apstrīdēšanu otrai pusei ir jāpaziņo rakstveidā viena gada laikā.

- 11 Valdības Dekrētā Nr. 18/1999, tā redakcijā, kas bija spēkā pamata prāvas faktu norises laikā, līgumiskie noteikumi ir iedalīti divās kategorijās. Pirmajai kategorijai ir pieskaitāmi tie noteikumi, kuru ietveršana patērētāju līgumos ir aizliegta un kuri tādējādi nav spēkā. Otrajā kategorijā ir ietverti par negodīgiem atzīti noteikumi, ja vien nav iesniegti pretēji pierādījumi, un noteikumu autoram ir jāatspēko šāds pieņēmums.

Pamata prāva un prejudiciālie jautājumi

- 12 2004. gada 12. decembrī Sustikne Ģērfi noslēdza mobilā telefona abonēšanas pakalpojumu līgumu ar *Pannon*. Līdzēju starpā noslēgtais līgums, ko *Pannon* iepriekš sagatavoja veidlapas formā, noteic, ka vienlaikus ar tā parakstīšanu Sustikne Ģērfi gan iepazīstas ar darījuma noteikumiem, kuros ietverti Vispārējie līguma noteikumi un kuri ir līguma neatņemama sastāvdaļa, gan arī tiem piekriņ.
- 13 Saskaņā ar šiem darījuma noteikumiem abi lietas dalībnieki pamata lietā principiāli atzīst, ka no abonēšanas līguma izrietošie vai ar to saistītie strīdi tiks izskatīti tiesā, kas ir *Pannon* juridiskai adresei atbilstošā piekritīgā tiesā. Šo piekritības atzīšanas noteikumu abas līgumslēdzējas puses īpaši netika apspriedušas.

- 14 *Pannon* uzskatīja, ka Sustikne Ģērfi nav izpildījusi ar līgumu noteiktos pienākumus, un tādēļ, piemērojot minēto noteikumu, *Budaörsi Városi Bíróság* [Budaēršas Pilsētas tiesā], kas būtu tās juridiskai adresei atbilstošā piekritīgā tiesa, lūdza izdot samaksas rīkojumu.
- 15 Lietu izskatošā tiesa izdeva *Pannon* samaksas rīkojumu. Sustikne Ģērfi norādītajā termiņā cēla iebildumu, vērsdamās pret šo samaksas rīkojumu, kā rezultātā tika aizsākta uz sacīkstes principu balstīta tiesvedība.
- 16 Minētā tiesa konstatēja, ka tā nav Sustiknes Ģērfi dzīvesvietai atbilstošā piekritīgā tiesa. Tā secināja, ka šīs personas pastāvīgā dzīvesvieta, pēc kuras viņai tiek maksāta invaliditātes pensija, ir Bēkēšas [Békés] meģē esošajā Dombeghāzā [*Dombegyház*], kas atrodas 275 kilometru attālumā no Budaēršas, un ka satiksme starp Bēkēšu un Dombeghāzu ir ierobežota, jo nav tiešas dzelzceļa vai autobusa līnijas.
- 17 *Budaörsi Városi Bíróság* norāda, ka saskaņā ar piemērojamajiem procesuālajiem noteikumiem teritoriāli piekritīgā tiesa ir tā, kas ir Sustiknes Ģērfi dzīvesvietai atbilstošā piekritīgā tiesa, proti, *Battonyai Városi Bíróság* (Batoņas Pilsētas tiesa).
- 18 Iesniedzējtiesa paskaidroja, ka Civilprocesa kodeksā ir paredzēts, ka tiesa jautājumu par to, vai lieta tai ir piekritīga, izvērtē pēc savas ierosmes. Tomēr, ja tās piekritība nav izņēmuma rakstura, tā nevar izvērtēt jautājumu par piekritības neesamību, līdzko

atbildētājs pirmoreiz procedūrā sniedzis atbildi uz prasību attiecībā uz lietas būtību. Teritoriālās piekritis noteikšanai sniegto apgalvojumu patiesumu tiesa pārbauda tikai gadījumā, ja tie ir pretrunā faktiem, kas ir zināmi, vai faktiem, ko tiesa noskaidro pēc savas ierosmes, kā arī gadījumā, ja attiecīgie apgalvojumi ir neticami vai pretrunā pretējās puses [apgalvojumiem].

- 19 Šādos apstākļos *Budaörsi Városi Bíróság* šaubījās, vai strīdīgā līguma Vispārējos noteikumos ietvertais piekritis atzīšanas noteikums ir negodīgs, nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālos jautājumus:

- “1) Vai Direktīvas [93/13] par negodīgiem noteikumiem patērētāju līgumos 6. panta 1. punktu — saskaņā ar kuru dalībvalstis nosaka, ka negodīgi noteikumi, kas izmantoti pārdevēja vai piegādātāja ar patērētāju noslēgtā līgumā, atbilstoši savas valsts tiesību aktiem nav saistoši patērētājam, — var interpretēt tādējādi, ka tam, ka pārdevēja vai piegādātāja noteikts negodīgs noteikums patērētājam nav saistošs, nav iedarbības *ipso iure*, bet tā ir vienīgi gadījumā, ja patērētājs attiecīgo negodīgo noteikumu sekmīgi apstrīd, iesniedzot tam paredzētu lūgumu?
- 2) Vai patērētāja aizsardzībai, kas garantēta Direktīvā [93/13], ir vajadzīgs, lai — neatkarīgi nedz no procedūras veida, nedz no tā, vai tā ir vai nav balstīta uz sacīkstes principu, — valsts tiesa pēc savas ierosmes, pat ja nav iesniegts lūgums, lai apstrīdētu noteikumu kā negodīgu, izvērtē, vai tai iesniegtais līgums ietver negodīgus noteikumus, un šādi pēc savas ierosmes, pārbaudot lietas teritoriālo piekritību sev, pārbauda pārdevēja vai piegādātāja paredzētos noteikumus?

- 3) Ja uz otro jautājumu tiek atbildēts apstiprinoši: kādi kritēriji valsts tiesai jāņem vērā un jāizvērtē, veicot šo pārbaudi?"

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par pirmo jautājumu

- 20 Ar šo jautājumu iesniedzējtiesa vēlas uzzināt, vai Direktīvas 6. panta 1. punkts, saskaņā ar kuru starp piegādātāju un patērētāju noslēgtā līgumā ietvertie negodīgie noteikumi patērētājam nav saistoši, ir jāinterpretē tādējādi, ka šādi noteikumi nav saistoši tikai tad, ja patērētājs veiksmīgi tos ir apstrīdējis.
- 21 Lai atbildētu uz uzdoto jautājumu, vispirms ir jāatgādina, ka saskaņā ar Direktīvas 6. panta 1. punktu dalībvalstīm uzlikto pienākumu mērķis ir pilsoņiem kā patērētājiem piešķirt tiesības un tajā ir definēts ar Direktīvu sasniedzamais rezultāts (skat. 2001. gada 10. maija spriedumu lietā C-144/99 Komisija/Nīderlande, *Recueil*, I-3541. lpp., 18. punkts, un 2002. gada 7. maija spriedumu lietā C-478/99 Komisija/Zviedrija, *Recueil*, I-4147. lpp., 16. un 18. punkts).
- 22 Tā ar šo direktīvu ieviestās aizsardzības sistēmas pamatā ir ideja, ka patērētājs salīdzinājumā ar piegādātāju atrodas vājākā pozīcijā un viņa rīcībā ir mazāk informācijas, kā rezultātā viņš piekrist piegādātāja iepriekš sagatavotiem noteikumiem, nekādi nevarēdams ietekmēt to saturu (2000. gada 27. jūnija spriedums apvienotajās lietās no C-240/98 līdz C-244/98 *Océano Grupo Editorial* un *Salvat Editores*, *Recueil*, I-4941. lpp., 25. punkts).

- 23 Tiesa arī minētā sprieduma 26. punktā nosprieda, ka Direktīvas 6. pantā nosprausto mērķi nevarētu sasniegt, ja patērētājiem pašiem būtu jāapstrīd liguma noteikuma negodīgums, un ka efektīvu patērētāju aizsardzību var panākt tikai tad, ja valsts tiesai tiek dota iespēja šādu noteikumu pārbaudīt pēc savas ierosmes.
- 24 Šajā sakarā jāuzsver, ka ja valsts tiesai šāda iespēja ir jānodrošina, tad Direktīvas 6. panta 1. punktu vienkārši nevar interpretēt tādējādi, ka negodīgi liguma noteikumi patērētājam ir saistoši tikai tad, ja viņš skaidri to ir pieprasījis. Šādi interpretējot, valsts tiesai nebūtu iespējas pēc savas ierosmes tai celtās prasības pieņemamības ietvaros vērtēt, vai liguma noteikumi ir negodīgi, ja patērētājs šajā sakarā skaidri nav šādu lūgumu izteicis.
- 25 Attiecībā uz negodīgu noteikumu juridiski saistošo iedarbību Tiesa 2006. gada 26. oktobra spriedumā lietā *C-168/05 Mostaza Claro* (Krājums, I-10421. lpp., 36. punkts) precizēja, ka patērētāju tiesību aizsardzības nozīmīgums it īpaši ir virzījis Kopienų likumdevēju Direktīvas 6. panta 1. punktā paredzēt, ka negodīgi noteikumi, kas izmantoti pārdevēja vai piegādātāja ar patērētāju noslēgtā līgumā, “nav saistoši patērētājam”. Tā norādīja, ka runa ir par imperatīvu normu, kas, ņemot vērā vienas līguma puses nelabvēlīgāku situāciju, ir vērsta uz to, lai formālo līdzsvaru, ko tā nodibina starp līgumslēdzēju pušu tiesībām un pienākumiem, aizstātu ar reālu līdzsvaru, kas var atjaunot minēto pušu vienlīdzību.
- 26 Tiesa minētā sprieduma 37. punktā arī piebilda, ka Direktīva, kurā paredzēts pastiprināt patērētāju tiesību aizsardzību, atbilstoši EKL 3. panta 1. punkta t) apakšpunktam ir līdzeklis, kas nepieciešams Eiropas Kopienai uzticēto mērķu sasniegšanai un it īpaši, lai paaugstinātu dzīves līmeni un kvalitāti visā tās teritorijā.

27 Tādējādi Direktīvas 6. panta 1. punktā minētā frāze “atbilstoši savas valsts tiesību aktiem” nav jāsaprot kā tāda, kas ļauj dalībvalstīm negodīga noteikuma saistošo raksturu pakārtot tādām kā pirmajā prejudiciālajā jautājumā minētajam apstāklim.

28 Tādēļ uz pirmo jautājumu ir jāatbild, ka Direktīvas 6. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka negodīgi noteikumi patērētājam nav saistoši un ka šajā sakarā nav vajadzīgs, lai patērētājs iepriekš šādus noteikumus būtu sekmīgi apstrīdējis.

Par otro jautājumu

29 Ar šo jautājumu iesniedzējtiesa jautā Tiesai, kādi pienākumi saskaņā ar Direktīvas noteikumiem ir valsts tiesai un vai tai savas kompetences ietvaros neatkarīgi no tiesvedības rakstura attiecīgajā gadījumā pēc savas ierosmes ir jāņem par līguma noteikumu negodīgumu.

30 Lai atbildētu uz šo jautājumu, jāatgādina, ka Tiesa 2002. gada 21. novembra spriedumā lietā C-473/00 *Cofidis* (*Recueil*, I-10875. lpp., 34. punkts) secināja, ka patērētājiem ar Direktīvu nodrošinātā aizsardzība ir piemērojama gadījumos, kuros patērētājs, kas noslēdzis ar piegādātāju līgumu, kurā savukārt ir negodīgi noteikumi, neatsaucas uz šiem negodīgajiem noteikumiem, jo viņš vai nu nezina savas tiesības, vai arī ar prasības celšanu tiesā saistīto izdevumu dēļ atturas uz tām atsaukties.

- 31 Jānorāda arī, — kā Tiesa nosprieda iepriekš minētā sprieduma lietā *Mostaza Claro* 38. punktā, ka sabiedrības interešu raksturs un nozīmīgums, uz kuru balstīta aizsardzība, ko Direktīva nodrošina patērētājiem, turklāt pamato to, ka valsts tiesai pēc savas ierosmes ir jāizvērtē negodīga līguma noteikuma raksturs un, to veicot, ir jāizlīdzina starp patērētāju un pārdevēju vai piegādātāju pastāvošā nelīdzsvarotība.
- 32 Tādēļ tiesai, kura izskata lietu, ir jānodrošina ar Direktīvas noteikumiem sasniedzamās aizsardzības lietderīgā iedarbība. Tādējādi uzdevums, kas valsts tiesai attiecīgajā jomā dots saskaņā ar Kopienu tiesībām, nenozīmē vien pilnvaras lemt par attiecīgo līguma noteikumu negodīgumu, bet arī pienākumu šo jautājumu vērtēt pēc savas ierosmes, ja tās rīcībā ir vajadzīgais juridiskais un faktiskais pamatojums, ieskaitot jautājumu par savu teritoriālo piekritību.
- 33 Šī pienākuma izpildei tomēr valsts tiesai saskaņā ar Direktīvu nav jāizvairās no noteikumu piemērošanas, ja patērētājs pēc šīs tiesas norādījuma nevēlas celt prasību par noteikumu negodīgo un nesaistošo raksturu.
- 34 Šajos apstākļos saskaņā ar valsts tiesībām starp piegādātāju un patērētāju noritošās prāvas īpašās iezīmes nedrīkst būt faktors, kas varētu ietekmēt saskaņā ar Direktīvas noteikumiem nodrošināto aizsardzību.
- 35 Tādējādi uz otro jautājumu ir jāatbild, ka valsts tiesai pēc savas ierosmes ir jāvērtē līguma noteikumu negodīgais raksturs, tiklīdz tās rīcībā ir šajā sakarā vajadzīgais juridiskais un faktiskais pamatojums. Ja tiesa šādus noteikumus atzīst par negodīgiem,

tā tos nepiemēro, izņemot, kad pret to iebilst patērētājs. Šāds pienākums valsts tiesai ir arī tad, ja tā lemj par savu teritoriālo piekritību.

Par trešo jautājumu

- ³⁶ Ar šo jautājumu iesniedzējtiesa vēlas rast norādes par informāciju, kāda valsts tiesai būtu jāņem vērā novērtējot, vai līguma noteikumi ir negodīgi.
- ³⁷ Lai atbildētu uz šo jautājumu, jānorāda, ka Direktīvas 3. pantā, kurā ir atsauce uz labticību un ievērojamu nelīdzsvarotību pušu tiesībās un pienākumos, tikai abstrakti ir definēti elementi, kuru dēļ atsevišķi neapsriestu līguma noteikumu var uzskatīt par negodīgu (2004. gada 1. aprīļa spriedums lietā *C-237/02 Freiburger Kommunalbauten*, *Recueil*, I-3403. lpp., 19. punkts).
- ³⁸ Šajā kontekstā pielikumā, uz kuru ir izdarīta atsauce Direktīvas 3. panta 3. punktā, ir tikai indikatīvs un nepilnīgs tādu noteikumu saraksts, ko var uzskatīt par negodīgiem (iepriekš minētais spriedums lietā *Freiburger Kommunalbauten* 20. punkts).
- ³⁹ Tāpat Direktīvas 4. pantā ir paredzēts, ka līguma noteikuma negodīgumu novērtē, ņemot vērā preču vai pakalpojumu raksturu, attiecībā uz ko līgums noslēgts, un atsaucoties uz visiem apstākļiem līguma slēgšanas brīdī, kas ar to bijuši saistīti.

40 Tomēr attiecībā uz tādu kā pamata lietā minēto noteikumu ir jāatgādina, ka iepriekš minētā sprieduma lietā *Océano Grupo Editorial* un *Salvat Editores* 21.–24. punktā Tiesa nosprieda, ka iepriekš formulēti piegādātāja noteikumi, kas Direktīvas izpratnē ir ietverti starp patērētāju un piegādātāju noslēgtā līgumā, kas nav tikuši atsevišķi apspriesti un kuros ir noteikts, ka visi no līguma izrietošie strīdi tiks izskatīti tiesā, kura ir atbilstošā piekritīgā tiesa piegādātāja juridiskajai adresei, atbilst visiem kritērijiem, lai tos Direktīvas izpratnē kvalificētu kā negodīgus.

41 Kā Tiesa jau to ir uzsvērusi iepriekš minētā sprieduma lietā *Océano Grupo Editorial* un *Salvat Editores* 22. punktā, tad šādi noteikumi patērētāju spiež atzīt tādas tiesas izņēmuma rakstura piekritību, kas, iespējams, atrodas ļoti tālu no tā dzīvesvietas, apgrūtinot patērētāja ierašanos tiesā. Strīdos, kuru prasījumu summa ir niecīga, patērētāja izdevumi, kas saistīti ar ierašanos uz tiesu, varētu būt pārmērīgi un varētu viņu atturēt no jebkādas tiesību aizsardzības līdzekļu izmantošanas vai aizstāvēšanās. Tādēļ Tiesa minētā sprieduma 22. punktā secināja, ka šādi noteikumi ir pieskaitāmi Direktīvas pielikuma 1. punkta q) apakšpunktā minētajai noteikumu grupai, kuru mērķis vai rezultāts ir tāds, ka tiek izslēgtas vai kavētas patērētāja tiesības celt prasību tiesā.

42 Lai arī Tiesa, īstenodama savas ar EKL 234. pantu piešķirtās pilnvaras, iepriekš minētā sprieduma lietā *Océano Grupo Editorial* un *Salvat Editores* 22. punktā ir interpretējusi Kopienų likumdevēja negodīgu noteikumu jēdziena definīcijā izmantotos vispārējos kritērijus, tā nevar paust savu viedokli par šo kritēriju lietošanu atsevišķiem noteikumiem, kas jāvērtē, ņemot vērā konkrētā gadījuma apstākļus (skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Freiburger Kommunalbauten*, 22. punkts).

43 Visa iepriekš minētā kontekstā iesniedzējtiesas ziņā ir vērtēt, vai līguma noteikumu Direktīvas 3. panta 1. punkta izpratnē var kvalificēt kā negodīgu.

44 Šajos apstākļos uz trešo jautājumu ir jāatbild, ka valsts tiesai ir jānosaka, vai tādi kā pamata lietā minētie noteikumi atbilst kritērijiem, lai tos kvalificētu kā negodīgus Direktīvas 3. panta 1. punkta izpratnē. Šādi rīkojoties, valsts tiesai ir jāņem vērā fakts, ka starp patērētāju un piegādātāju noslēgtā līgumā atrodami noteikumi, kas ietverti, tos īpaši neapspriežot, un saskaņā ar kuriem izņēmuma rakstura piekritība ir piešķirta tiesai, kura ir atbilstošā piekritīgā tiesa vietā, kur ir piegādātāja juridiskā adrese, varētu būt atzīstami par negodīgiem.

Par tiesāšanās izdevumiem

45 Attiecībā uz lietas dalībniekiem šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Tiesāšanās izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto lietas dalībnieku tiesāšanās izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (ceturtā palāta) nospriež:

- 1) **Padomes 1993. gada 5. aprīļa Direktīvas 93/13/EEK par negodīgiem noteikumiem patērētāju līgumos 6. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka negodīgi noteikumi patērētājam nav saistoši un ka šajā sakarā nav vajadzīgs, lai patērētājs iepriekš šādus noteikumus būtu sekmīgi apstrīdējis;**

- 2) valsts tiesai pēc savas ierosmes ir jāvērtē līguma noteikumu negodīgais raksturs, tiklīdz tās rīcībā ir šajā sakarā vajadzīgais juridiskais un faktiskais pamatojums. Ja tiesa šādus noteikumus atzīst par negodīgiem, tā tos nepiemēro, izņemot, kad pret to iebilst patērētājs. Šāds pienākums valsts tiesai ir arī tad, ja tā lemj par savu teritoriālo piekritību;
- 3) valsts tiesai ir jānosaka, vai tādi kā pamata lietā minētie noteikumi atbilst kritērijiem, lai tos kvalificētu kā negodīgus Direktīvas 93/13 3. panta 1. punkta izpratnē. Šādi rīkojoties, valsts tiesai ir jāņem vērā fakts, ka starp patērētāju un piegādātāju noslēgtā līgumā atrodamie noteikumi, kas ietverti, tos īpaši neapspriežot, un saskaņā ar kuriem izņēmuma rakstura piekritība ir piešķirta tiesai, kura ir atbilstošā piekritīgā tiesa vietā, kur ir piegādātāja juridiskā adrese, varētu būt atzīstami par negodīgiem.

[Paraksti]